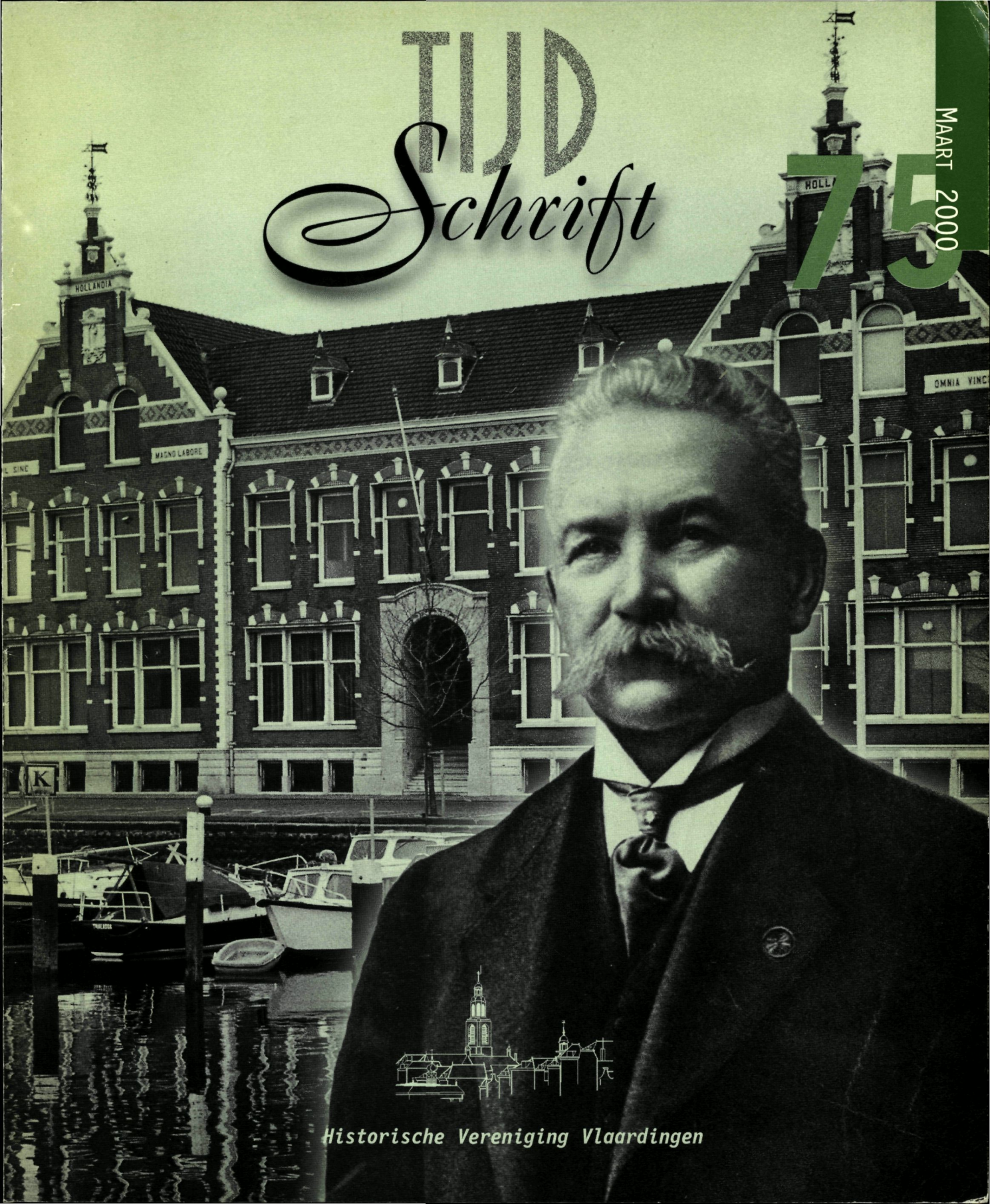

TIJD *Schrift*

MAART 2000

75

Historische Vereniging Vlaardingen

Boekhuis den Draak

Veerplein 33-35

Vlaardingen

tel. (010) 4358822

fax (010) 4349574

Aanbieding van boekjes onder een tientje

Kuipers en reders in crisistijd

Vlaardingse roman over de jaren '30 (Pronk)

Vlaardingers over Vlaardingen

Verhalen, gedichten, prentbriefkaarten anno 1999

Eeuwen leven van de wind

Het wel en wee van 200 jaar stadskorenmolen Aeolus

9,95

BLOEMDECOR

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken
- Verhuur van groendecoratie,
- o.a. palmen, ficussen, etc.

JAC. VERKUIL

Bloemsierkunst Jac. Verkuil
Markgraafaan 135
3131 VL Vlaardingen

Tel: 010 - 434 37 04
Fax: 010 - 434 36 98

in je
stoutste
dromen...
is niets
onmogelijk

Stout Grafische Dienstverlening
A. Hoogvlietstraat 6
3134 CC Vlaardingen
tel. 010-2480603
fax 010-4344878
email: info@stout.nu
www.stout.nu

**Voor kopieën
(ook in KLEUR)
moet je
naast de molen zijn!**

maandag t/m vrijdag
van 09.00 - 17.30 uur

DRUKKERIJ A. OUWENDIJK & ZN.

offsetdruk - sneldruk -
copyshop - fotoservice

Kortedijk 16-a 3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322*
Telefax (010) 435 3205
(avond/weekend (010) 434 2474
of b.g.g. (06-55) 532 655)
E-mail ouwendijk@dsv.nl
Internet www.dsv.nl/~ouwendijk

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt f 35,00 per jaar, voor jongeren t/m 25 jaar f 25, te voldoen per accept-girokaart. Het postgironummer van de vereniging is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

W.C. den Breems, voorzitter
C.J. Hart, secretaris
A.W.J. Andriessen, penningmeester
J. van Elk
A. Ouwendijk
E. van Rongen
mevr. H.C. Verloop

Adres secretariaat/ledenadministratie:
Prins Bernhardlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 7063

Adres ledenactiviteiten:
Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Adres losse verkoop publicaties:
Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CD Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Redactie Tijd-Schrift:
E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
C.M. van den Boogert
A. Maarleveld
B. Ruigrok

Redactie-adres:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

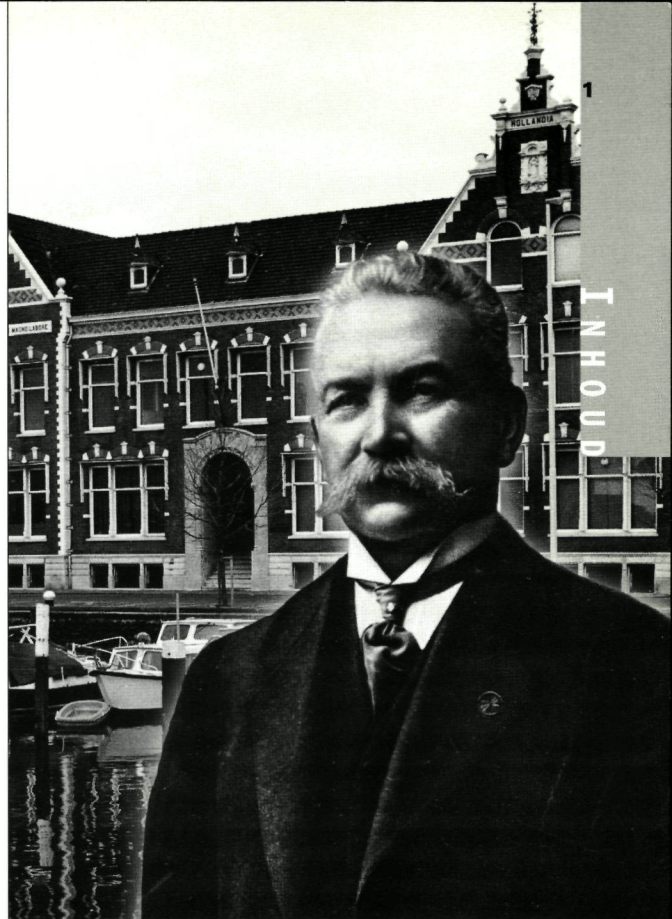
Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag op 3,5" diskette of per e-mail: info@histvervlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992 © Historische Vereniging Vlaardingen
Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.histervlaardingen.nl
E-mail: info@histervlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

*Constant Hendrik Hummelinck,
oprichter van de melkfabriek
'Hollandia', voor het, op de foto
alweer voormalige, kantoor-
gebouw van zijn bedrijf.
(Foto's: Stadsarchief Vlaardingen)*

Redactioneel	3
Van de Voorzitter	4
Convocatie Algemene Ledenvergadering 2000	5
Notulen Algemene Ledenvergadering 1999	6
Jaarverslag en overzicht activiteiten 1999	8
Constant Hendrik Hummelinck <i>M.A. Struijs</i>	12
Verslag van een schipbreuk <i>J. van Krimpen</i>	18
Weet u het nog? <i>W.C. den Breems</i>	21
Ledenactiviteiten voorjaar / zomer 2000	23

LIEVREDOOR

Antiquariaat en Boekhandel

**In- en verkoop
van oude, curieuse,
verzamelwaardige
en antiquarische
boeken**

Hoogstraat 53 - 3131 BL Vlaardingen

Telefoon (010) 434 7152

Telefax (010) 435 1122

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag
van 12.00 tot 17.00 uur

heto
schoonmaakbedrijf b.v.

J.H. van 't Wout

Kon. Wilhelminahaven NZ 1

3134 KE Vlaardingen

Tel.: (010) 435 51 66, fax: (010) 435 04 76

H. van Toor JZN Distilleerderij BV

is één van de laatst overgebleven ambachtelijke
distilleerderijen. Onze meest bekende specialitei-
ten zijn Schelvispek, Kandeel, Kaneellikeur,
Advocaat, Boerenjongens en Boerenmeisjes.

Deze producten zijn o.a. te koop bij:

'De Wijnoogst', Loper 22, Vlaardingen
'De Bourgondiër', Billitonlaan 96, Vlaardingen
'Groenord', Laan van Bol'Es, Schiedam

- NIEUWBOUW
- RENOVATIE
- ONDERHOUD
- GROND- EN KABELWERK
- RIOLERING- EN STRAATWERK

WERNER
AANNEMINGSBEDRIJF BV

James Wattweg 26

Postbus 136

3130 AC Vlaardingen

Telefoon: 010 - 4358844

Fax 010 - 4602603

ECHTE VLAARDINGERS
KOPEN HUN TAPIJT BIJ:

Hofman
stofferij

Kuiperstraat 39b
3131 CH Vlaardingen
Tel/fax: 010-4351073

EEN UITERST BETROUWBAAR EN
VAKKUNDIG ADRES

TAPIJT - GORDIJNEN - VINYL
ZONWERING - BEHANG

**hét
Vlaardingse
kado**

het waalgat wonen

Markt 57 Vlaardingen
Tel. 010 - 434 36 85

**DE WITTE
HEIDER
IN
WOON-
WENSEN**

De Witte

MAKELAARDIJ DE WITTE BV SCHIEDAMSEWEG 26 3134 BL VLAARDINGEN TELEFOON 010 4343844

Geschiedenis schrijven?

Een advertentie is zo geplaatst...

010-4749416

Wie schrijft, die blijft

Wat is hij mooi, he? We zijn er als redactieleden natuurlijk apetrots op dat we u hiermee de nieuwe uitvoering van Tijd-Schrift kunnen presenteren. Met een kleurtje op de omslag. En een grotere bladspiegel, waarmee de opmaker in onze gelederen zijn creativiteit nog meer kan botvieren. En de foto's kunnen groter afgedrukt worden (als er niet teveel tekst is, tenminste ...). Toch zal het, met name voor degenen die al wat langer lid zijn, best wel even wennen zijn aan het nieuwe formaat. Maar dat formaat heeft, na 19 jaar en precies 50 afleveringen, zijn tijd gehad. Net als het oorspronkelijke gestencilde A4 Tijd-Schrift. De HVV is dan wel een vereniging die zich op het verleden richt, maar dat wil niet zeggen dat we niet met onze tijd meegaan. En daar past nu, aan het begin van een nieuwe eeuw, een nieuwe uitvoering van Tijd-Schrift bij. Overigens is het wel een typisch HVV-formaat, want het is gelijk aan dat van het Historisch Jaarboek. Dus toch een zekere mate van eenvoudigheid in de boekenkast. Maar klein of groot van uitvoering, Tijd-Schrift moet natuurlijk wel gevuld worden met voor de lezer interessante artikelen. En die moeten van u af komen, dus daarom nog maar eens de herinnering dat wij graag uw schrijverijen over het oude Vlaardingen of uw studie van een Vlaardings-historisch onderwerp, bij voorkeur rijkelijk geïllustreerd, voor publicatie in ons blad zouden willen ontvangen. Dus: delf in uw geheugen, ga spitten op het Stadsarchief, interview uw oude tante, wat dan ook, en stuur ons de vruchten van uw arbeid. Eeuwige roem zal uw deel zijn, want: wie schrijft, die blijft.

Gelukkig zitten we nog niet helemaal zonder materiaal en kunnen we u ook deze keer weer een aantal artikelen voorschotelen. Maar eerst vind u in dit Tijd-Schrift de jaarstukken voor de Algemene Ledenvergadering die op dinsdag 28 maart gehouden zal worden. De meest uitgelezen gelegenheid om uw kritiek te spuien (maar liever uw waardering te laten blijken!) over het beleid van het bestuur. En daar zal ongetwijfeld wel het een en ander over te zeggen zijn, want de HVV heeft het afgelopen jaar toch diverse malen de pers gehaald. Overigens heeft dat ons alles bij elkaar toch geen windeieren gelegd, want het ledental blijft nog steeds maar stijgen. We zitten nu op ruim 1500 leden!

Op de omslag heeft u hem al kunnen zien voor het kantoor van zijn bedrijf: Constant Hendrik Hummelinck. Eén van de eerste echt sociale werkgevers van Vlaardingen. Zijn levensloop, vooral in relatie tot de 'Hollandia', is beschreven door Matthijs Struijs. Het tweede artikel is een briefwisseling tussen een Vlaardingse visser en door een hem geredde Noorse kapitein, doorgegeven door Jaap van Krimpen, die via via verwant is aan Jan Neelemaat, de Vlaardingse mensenredder. Onze voorzitter vervolgt zijn succesvolle serie 'Weet u het nog?', met een oude en een nieuwe oproep. Kijkt u ook altijd of u een antwoord op zijn vragen weet? Als laatste onderdeel van dit 75ste Tijd-Schrift vindt u de uitgebreide lijst met ledenactiviteiten. Kom ook eens naar een lezing, of geef u op voor een van de excursies. En neem uw niet-leden vrienden en kennissen mee, gegarandeerd dat ze ook enthousiast raken en lid willen worden. Hoe meer, hoe beter, des te sterker kan de HVV zich maken voor het behoud van de historische waarden in ons aller Vlaardingen!

Eric van Rongen, eindredacteur

Een nieuw begin

2000: zo staan we ook met de Historische Vereniging Vlaardingen aan het begin van een nieuwe eeuw. Een eeuw waarin we ons zullen blijven profileren en waarin we de plannen die de bestuurders van onze stad maken, zullen moeten blijven toetsen. Het klinkt allemaal zo mooi nu, er lijkt zelfs enige euforie te heersen, want het lijkt er op dat het Buizengat nu toch bebouwd gaat worden en dat zelfs het 'Gat in de Markt' gedicht zal worden. We moeten echter op onze hoede blijven en de plannen kunnen beoordelen op de inpasbaarheid in het historische centrum.

Nu is het niet zo, dat we er als HVV naar moeten streven om koste wat het kost alles te willen houden zoals het vroeger was. We moeten natuurlijk wel met onze tijd meegaan en ons nageslacht straks niet opzadelen met een verouderde stad. Weliswaar is de toekomst niet te voorspellen, maar veel ontwikkelingen dienen zich vaak ruim van te voren aan. Een gedegen inventarisatie en kennis van historische waarden, die in de stad opgesloten liggen, kunnen een goede ondersteuning zijn om die ontwikkelingen in zekere mate te sturen. Landelijk zijn er voorbeelden te over dat oud en nieuw heel goed en verantwoord samen kunnen gaan. Verder zullen we de gemeentelijke toezeggingen voor een nauwere samenwerking en meer overleg tussen belanghebbenden warm moeten houden. Het zal toch prachtig zijn als de HVV niet meer vanaf de barricades haar ideeën moet ontvouwen, maar dat we vooraf geconsulteerd worden. Er ligt in de toekomst veel werk voor de HVV, met name als het gaat om de Stadsvisie en de ontwikkeling van de Rivierenzone.

Om dit alles te kunnen verwezenlijken zijn onze publicaties als het Historisch Jaarboek en Tijd-Schrift een onmisbare ondersteuning. Als ik het enthousiasme bemerk waarmee onze commissieleden zich inzetten en de warme belangstelling die u, inmiddels ruim 1500 leden, voor de vereniging toont, dan is er voor de Historische Vereniging Vlaardingen niet alleen de hang naar het verleden, maar ligt er ook een mooie toekomst in het verschiet. Die toekomst zijn we mede ingeslagen met dit fraai vernieuwde Tijd-Schrift. Ook hieruit blijkt dat we als bestuur u waar voor uw geld willen geven. Maar ook lonken we hiermee natuurlijk naar nog meer leden. U laat dit fraaie blad toch zeker wel aan uw familie en kennissen zien?

Ik hoop u graag weer bij leven en welzijn te ontmoeten op de a.s. ledenvergadering.

Wout den Breems
Voorzitter

Algemene Ledenvergadering 2000

5

CONVOCATIE

Het bestuur van de Historische Vereniging Vlaardingen nodigt de leden uit tot het bijwonen van de Algemene Ledenvergadering die plaats vindt op dinsdag 28 maart 2000 in Wijkcentrum Holy aan de Aristide Briandring (achter Albert Heijn op de Loper). De bijeenkomst vangt aan om 20.00 uur.

Agenda

- 1 Opening door de voorzitter
- 2 Ingekomen stukken
- 3 Notulen Algemene Ledenvergadering van 23 maart 1999
(zie de pagina's 6-7 van dit Tijd-Schrift)
- 4 Jaarverslag secretaris (zie de pagina's 8-11 van dit Tijd-Schrift).
- 5 Financieel verslag 1999 en begroting 2000 (los bijgevoegd)
- 6 Verslag kascontrolecommissie en benoeming nieuwe kascontrolecommissie
- 7 Bestuursverkiezing (zie onderstaande toelichting)
- 8 Mededelingen van het bestuur
- 9 Rondvraag
- 10 Sluiting

Bij agendapunt 7: Bestuursverkiezing:

Reglementair aftredend zijn de heren A.W.J. Andriessen, J. van Elk, C.J. Hart en E. van Rongen. Zij hebben zich herkiesbaar gesteld.

Na de pauze, omstreeks 20.30 uur, geeft de heer H.J. Luth een voorbeeld van een geschiedkundig onderzoek naar een Vlaardings pand (Waalstraat) en houdt de heer L. Maat een dialezing over de vorige eeuw.

Notulen 1999

Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 23 maart 1999

De 32e Algemene Ledenvergadering werd geopend door de voorzitter, de heer W.C. den Breems.

Hij verwelkomde de 75 aanwezige leden en kenschetste vervolgens het afgelopen verenigingsjaar als een relatief rustige periode, zonder schokkende gebeurtenissen. "Toch gebeurde er wel het een en ander. Succesvol was het protest van onze vereniging tegen de sloopplannen van de villa gelegen op de hoek van de Parkweg, Julianasingel. De strijd rond de Pniëlkerk verloren wij echter en het gebouw is inmiddels gesloopt." Vervolgens merkte de voorzitter met spijt op dat de vereniging meer aandacht had moeten besteden aan de sloopplannen voor het Kolpabad. "Een fraai monument uit tijd van de wederopbouw en thans helaas verdwenen."

Met tevredenheid maakte hij melding van de uitkomst van de op de vorige ledenvergadering aangekondigde bezuinigingsoperatie. "Onder de bezielende leiding van onze penningmeester hebben we weer een fraai positief resultaat. En mede door donaties van de Rabobank en het VSB Fonds Schiedam-Vlaardingen waren wij zelfs in staat een overheadprojector aan te schaffen, circa 1000 foto's uit de collectie Kalkman af te laten drukken en in samenwerkingsverband een boekje over het begrafeniswezen te publiceren." Een aparte vermelding verdiende ook de donaties van de ING Groep en Shell, die hun medewerkers in staat stellen een vereniging waar zij lid van zijn financieel te begunstigen en niet te vergeten de uitstekende samenwerking – mede door scherpe offertes – met drukkerij Stout.

"Dames en heren, als we dit alles overzien, zult u begrijpen dat wij met veel vertrouwen het nieuwe verenigingsjaar ingaan." Vervolgens verklaarde de voorzitter de vergadering voor geopend.

De secretaris meldde als ingekomen stukken een bericht van verhindering van de heer J. van Hees.

De vergadering hechtte haar goedkeuring aan de notulen van de Algemene Ledenvergadering van 24 maart 1998 en aan het jaarverslag van de secretaris.

Het financieel verslag over 1998 en de begroting voor 1999 werden akkoord bevonden.

De leden van de kascommissie, de heren J. van den Berg en M. Bot, hebben de kas en de boekhouding van de vereniging over het jaar 1998 gecontroleerd en akkoord bevonden. Het voorstel om de penningmeester de dechargen voor het jaar 1998 werd door de vergadering overgenomen.

De Pniëlkerk verdween, ondanks protesten van de HVV, in 1999 onder de slopershamer. (Foto: A.J. van Bommel)

De heren M. Bot en A. Hofman werden benoemd tot leden van de nieuwe kascontrole-commissie, met als plaatsvervangende leden de heren H.J. Luth en C. Zevenbergen.

De reglementair aftredende bestuursleden mevrouw H.C. Verloop en de heren W.C. den Breems en A. Ouwendijk werden herkozen.

Bij het agendapunt 'Mededelingen van het bestuur' kondigde de voorzitter aan dat er veel aandacht zal worden besteed aan de werving van nieuwe leden. Hiertoe zal onder meer een nieuwe folder worden uitgebracht. Met dank meldde hij tevens de financiële ondersteuning van Aart Pontier B.V. ten behoeve van het jaarboek 1999.

Niets voor de rondvraag zijnde, sloot de voorzitter de vergadering om 20.20 uur.

*Het bestuur van de
Historische Vereniging
Vlaardingen anno
2000. Staand v.l.n.r.
W.C. den Breems,
voorzitter; J. van Elk;
C.J. Hart, secretaris;
mevr. H.C. Verloop;
A.W.J. Andriessen,
penningmeester.
Zittend v.l.n.r.
E. van Rongen;
A. Ouwendijk.*

Jaarverslag 1999

Jaarverslag en overzicht activiteiten 1999

Het totaal aantal leden per 31 december 1999 was 1496. Gedurende het jaar beëindigden 29 leden om diverse redenen hun lidmaatschap. Daarentegen konden wij een record-aantal van 271 nieuwe leden inschrijven, mede vanwege het collectieve lidmaatschap van de leden van de PvdA, afdeling Vlaardingen.

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op 23 maart 1999 in het Wijkcentrum Holy. Het verslag van deze bijeenkomst is te vinden op de pagina's 6-7 van dit Tijd-Schrift.

Het bestuur kent sinds de Algemene Ledenvergadering 1999 de volgende samenstelling:

W.C. den Breems, voorzitter
C.J. Hart, secretaris
A.W.J. Andriessen, penningmeester
J. van Elk
A. Ouwendijk
E. van Rongen
mevrouw H.C. Verloop.

Het bestuur vergaderde in het jaar 1999 zeven maal.

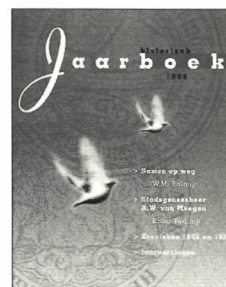
In het afgelopen jaar was de Historische Vereniging onder meer aanwezig bij de uitreiking van de Geuzenpenning, het Haring- en Bierfeest, de Stadshartdag, de Open Monumentendag, de boekenmarkt aan de Van Hogendorpstraat en de presentatie van het jubileumboek van Aart Pontier B.V.

Historisch Jaarboek

De presentatie van het Historisch Jaarboek Vlaardingen 1999 (23e jaargang) vond plaats op 9 november in de Grote Kerk. Het eerste exemplaar werd uitgereikt aan de heer W.M. Kalmijn, de auteur van het omslagverhaal 'Samen op weg', het proces van toenadering tussen de Hervormde Gemeente te Vlaardingen en de Gereformeerde Kerk van Vlaardingen.

Mevrouw H.C. Verloop besteedt aandacht aan de uitgave 'Vlaardingen' van de hand van stadsgeneesheer A.W. van Meegen (1801-1896) en haalt hierbij de auteur voor het voetlicht.

De Kronieken behandelen de jaren 1948 en 1998 en werden samengesteld door de heer M.A. Struijs (1948) en mevrouw M. van Papeveld-Hörst (1998).

Voorts bevat de uitgave jaarverslagen van de Archeologische Werkgroep Helinium, de Gemeentelijk Archeoloog, de Historische Vereniging Vlaardingen, het Stadsarchief, de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Vlaardingen/Archeologisch Historisch Museum Vlaardingen, het Streekmuseum Jan Anderson en het Visserijmuseum.

Lezingen en excursies

De eerste lezingenavond werd gehouden op 27 januari. In de vernieuwde recreatiezaal van de Wetering waren 80 luisteraars gekomen voor de dubbele lezing over sportieve onderwerpen. De heer J. Verbeek vertelde over de meer dan 100-jarige geschiedenis van de Vlaardingse IJclub. Na de pauze was de heer J. van Hees aan de beurt, die de 100-jarige historie van het (georganiseerde) wielrennen in Vlaardingen voor het voetlicht bracht.

Op 23 februari waren wij te gast bij Het Goed, gevestigd in de grote loods van het voormalige bedrijf Brobbel West aan de Deltaweg. Daar luisterden 90 belangstellenden naar het 'kolenfamilie'-verhaal van de heer H. Brobbel. Na de pauze vervolgde de heer K. de Willigen de avond over het 'zwarte goud' met een voordracht over de opkomst, het delven en het overschakelen naar andere energiebronnen.

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op 23 maart in het Wijkcentrum Holy. Zo'n 75 leden waren aanwezig, en na de pauze voegden zich daar nog 15 geïnteresseerden bij om te kijken naar een door Jan Anderson gehouden dialezing over de Vlaardingse klederdracht. Hij had ook een aantal klederdrachtstukken uit het Streekmuseum meegenomen, die werden geshowd door de dames H. Baauw en P. Bazen.

De Atelierwandeling van eind april kwam wegens gebrek aan voldoende aanmeldingen te vervallen. Wie zich wel had opgegeven kon mee met de gelijknamige tocht die jaarlijks wordt georganiseerd voor de deelnemers aan de cursus 'Ken uw Stad'. Vanuit onze vereniging maakten hiervan vier leden gebruik.

Op 25 mei liet de heer A. van Riemsdijk, Luitenant-generaal der Cavalerie in Bergen op Zoom, ons aan de hand van een verhaal en dia's kennis maken met de geschiedenis van het doel van de voorjaarsexcursie: de stad Bergen op Zoom. Ook de fasegewijze uitbreiding - en later weer het slechten - van de vesting kwam uitgebreid aan de orde. Er waren 45 toehoorders in de grote zaal van Dienstencentrum West in Zorgcentrum De Valkenhof.

Op zaterdag 26 juni toog een volle touringcar richting Bergen op Zoom, waar wij - begeleid door twee gidsen van de plaatselijke Stichting Stadsherstel - een reeks monumenten bezochten. Het was voor de 50 deelnemers wederom een geslaagde excursie, waarbij op de terugreis Oudenbosch werd aangedaan voor een bezoek aan de replica van de Sint Pieter in Rome.

Op 21 september kwam koster Tompot van de Goudse Sint Janskerk met veel dia's en een geluidsband naar zaal de Lijndraayer voor een lezing over de 'Goudse Glazen'. Aan het eind van de bijeenkomst bekeken wij bovendien de restanten van de opgeslagen glas-in-lood ramen van onze eigen Grote Kerk, zoals die in de kerk waren uitgelegd. In de loop van 2000 zal het duidelijk worden of één van deze taferelen weer in de kerk kan worden teruggeplaatst.

De eerstvolgende zaterdag - 25 september - brachten wij met 12 leden een tegenbezoek aan koster Tompot, die ons in levende lijve liet kennismaken met de eerder besproken 'Goudse Glazen'. Tot slot van deze halve-dag excursie maakten wij nog een stadswandeling door het oude centrum van Gouda.

Op 26 oktober beleefden wij één van onze drukbezochtste bijeenkomsten, toen ruim 175 leden en belangstellenden - waaronder een groot aantal oud HVO medewerkers - deelnamen aan het bedrijfsbezoek aan Vlaardingen Oost Scheepsreparatie, het vroegere HVO. De directie ontving ons als VIPs in de grote bedrijfskantine. Hier vertelde de heer J. Keizerwaard aan de hand van dia's over de geschiedenis van het bedrijf en over zijn werkzaamheden in de belendende Vulkaanhaven bij Swarttouw. Deze bijzondere avond werd besloten met de vertoning van de in de jaren '50 gemaakte HVO bedrijfsfilm.

De laatste lezing van het jaar werd gehouden op 23 november in Buurthuis De Pijpelaar in de Vettenoordspolder. Bijna 80 mensen keken naar dia's en luisterden naar het verhaal van onze voorzitter, de heer W.C. den Breems. Behalve over deze polder, vertelde hij ook over de andere (Oost)wijk, die langs de spoorbaan is gelegen.

Commissies

Voor de commissies van de Historische Vereniging Vlaardingen, die zijn samengesteld uit leden en bestuursleden, was 1999 zoals gebruikelijk een druk jaar.

De Commissie *Ledenactiviteiten* verzorgt de lezingen en de excursies (zie het verslag hierboven). Zij houdt zich als altijd van harte aanbevolen voor tips en suggesties die kunnen leiden tot een interessante lezing.

De Commissie *Industrieel Erfgoed* - momenteel inactief - is aangesloten bij de Federatie Industrieel Erfgoed Nederland (FIEN).

De Commissie *Stad en Monument* besteedt onder meer aandacht aan bebouwingsplannen in de binnenstad en de Monumentenverordening.

De Commissie *Vissermonument* ziet toe op het onderhoud van het monument en maakt zich sterk voor het vinden van de beste locatie.

De Commissie *Historische Publicaties* heeft als hoofdtaak het redigeren van het Historisch Jaarboek.

De Redactie *Tijd-Schrift* verzorgde zoals gebruikelijk weer vier edities van Tijd-Schrift.

Dank

Het bestuur is dankbaar voor de inzet van de leden van de commissies, de bezorgers van het Historisch Jaarboek en de vrijwilligers waar een beroep op werd gedaan.

De commissie Ledenactiviteiten. V.l.n.r. staand: J. van Elk (secretaris), mevr. T. van der Hoek, A. Ouwendijk (voorzitter); zittend: M. Thurmer, A. Stolk. Op de foto ontbreekt P.J. Westerdijk.

*De commissie Stad en Monument. V.l.n.r.
C.J. Hart, J. Amoureux, A.J. van Bommel,
J. van der Windt, J.P. ter Brugge, M. de Baan.
Op de foto ontbreken L. Droppert, J. de Ligt en
T. de Ridder.*

*De gecombineerde commissies Industrieel
Erfgoed en Vissermonument.
V.l.n.r. W.C. den Breems, M.P. Zuydgeest,
D. van Os, mev. J. de Ligt-Verboom en
M.A. Struijs.
De commissie Industrieel Erfgoed wordt
gevormd door de heren Den Breems en
Zuydgeest en mev. De Ligt en de op de foto
ontbrekende W. van de Wetering.
De commissie Vissermonument bestaat uit
de heren Den Breems, Zuydgeest, Van Os en
Struijs.*

*De commissie Historische Publicaties.
Staand v.l.n.r.: J. van Hemert, mev. J.K. Bot,
J. van Elk, A. Maarleveld (coördinator),
mev. H.C. Verloop; zittend: A. Stolk.*

*De redactie van Tijd-Schrift.
V.l.n.r. C.M. van den Boogert, A. Maarleveld,
K. Bloem, E. van Rongen (coördinator en eind-
redacteur). Op de foto ontbreekt B. Ruigrok.*

Constant Hendrik Hummelinck

Matthijs A. Struijs

Op 23 juni 1992 werd aan het door Woningbouwvereniging 'Samenwerking '77' gebouwde flatgebouw aan de Koningstraat, tegenover mijn geboortehuis, de naam 'C.H. Hummelinckflat' gegeven, naar de stichter van de N.V. 'Hollandia', op welks terrein deze flat gebouwd werd. Ter gelegenheid daarvan verzorgde ik niet alleen voor de bewoners van deze flat een boekje getiteld 'Nil sine Magno Labore' ('Niets zonder veel arbeid', naar één van de teksten in de gevel van het voormalige Hollandiakantoor) over de Oostwijk én over de 'Hollandia', maar mocht ik ook, onder meer in aanwezigheid van een aantal van zijn nakomelingen, de persoon Constant Hendrik Hummelinck in een toespraak belichten. Naar aanleiding van een tweetal aan het Stadsarchief gestelde vragen over de N.V. 'Hollandia', kwam deze toespraak weer eens in mijn handen en ik bedacht toen dat deze tekst over een man die voor Vlaardingen veel betekend heeft, wellicht wel eens in *Tijdschrift* zou kunnen worden gepubliceerd.

Bij het overlijden van de heer Constant Hendrik Hummelinck, op 26 februari 1914, vroegen de werknemers van de 'Hollandia' zich af of het wel mogelijk zou zijn om de 'Hollandia' zonder hem te laten doorgaan. Hij was weliswaar hun directeur, maar ook hun vriend en raadsman. Het bericht van zijn betrekkelijk plotselinge dood op de toen hoge leeftijd van 70 jaar, schokte het personeel zó erg, dat er menige traan werd gelaten.

In het aan hem gewijde herdenkingsstuk in de Nieuwe Vlaardingsche Courant wordt opgemerkt dat niet alleen bij de 'Hollandia', maar ook op veel andere plaatsen het heengaan van de heer Hummelinck nog lang zal worden gevoeld, want hij was van 1890-1904 ook lid van de gemeenteraad van Vlaardingen en van verschillende raadscommissies. Verder was hij actief in de oprichting van de Vlaardingsche Waterleidingmaatschappij en was hij vele jaren Commandant van de Schutterij. Hummelinck was voor dit alles onderscheiden met het ridderschap en het latere officierschap in de Orde van Oranje Nassau. Kortom: "de afgestorvene was ongetwijfeld een man met buitengewone gaven, waarmee hij ook heeft weten te woekeren".

Wij willen eens zien hoe bijzonder de heer Hummelinck was. Constant Hendrik Hummelinck werd op 16 september 1843 te Asten in Noord-Brabant geboren. Voor iemand die zo diep in het land woonde, had hij als jongen een wat merkwaardig verlangen: hij wilde namelijk naar zee! Zijn ouders vonden dat eigenlijk niet zo'n goed idee, maar uiteindelijk wist hij toch toestemming te krijgen om een zeereis te maken en dat werd een reis naar Indië, aan boord van een in Schiedam thuisbehorend zeilschip, waarop een familielid kapitein was. Eénmaal van deze reis teruggekeerd, moest hij zijn moeder echter beloven de zee voortaan de zee te laten en zijn geluk op het land te zoeken. Van Linden van

*Matthijs A. Struijs (1939) begon op 14-jarige leeftijd zijn werkzame leven, in het boekdrukkersvak. Vijftien jaar later stapte hij over naar de cliëntenregistratie van een bank. Vanwege zijn belangstelling voor geschiedenis in het algemeen en die van Vlaardingen in het bijzonder, werd hij in 1978 aangesteld als atlasbeheerder en bibliothecaris bij het Stadsarchief Vlaardingen. In die functie ontwikkelde hij zich tot een geschiedkundig veelschrijver. Hij publiceerde vele artikelen, o.a. in *Tijdschrift*, en heeft diverse Vlaardings-historische boeken op zijn naam staan.*

den Heuvell, die dit beschrijft, wijt het aan het goede hart van de zoon, dat hij dit zijn moeder inderdaad beloofde. Dat was volgens Van den Heuvell hetzelfde goede hart waardoor hij later bij al zijn strengheid velen aan zich bond en waardoor hij zoveel gedaan wist te krijgen van zijn medewerkers.

Constant volgde na het zee-avontuur het voorbeeld van zijn oudere broer, die officier bij

Constant Hendrik Hummelinck in zijn hoedanigheid als kapitein van de schutterij.

(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

de landmacht was. Op 24-jarige leeftijd werd hij tweede luitenant bij de Infanterie te Bergen op Zoom. Later werd hij diverse malen overgeplaatst, naar Nijmegen, Breda en vooral ook naar Gorcum. Deze standplaats zou veel invloed op zijn latere leven krijgen, zóveel zelfs dat zijn verblijf in Gorcum er de oorzaak van is dat wij hier vandaag over Hummelinck spreken. Niet alleen vond hij daar namelijk zijn vrouw, Cornelia Elisabeth van Andel, maar hij maakte daar ook kennis met de suikerfabriek van zijn zwager en van toen af begon hij zich te interesseren voor de nijverheid en begon hij te denken aan het oprichten van een nieuwe industrie.

Nadat hij naar Den Haag was overgeplaatst, kreeg hij een bericht onder ogen over een uit 1856 daterende uitvinding. Een Amerikaan was er toen namelijk in geslaagd melk door indamping onder toevoeging van suiker te 'condenseren' en zodoende te conserveren. Het had wel een jaar of tien geduurd aler die gecondenseerde melk ingang had gevonden, maar in 1867 werd toch in Zwitserland daarvoor een fabriek opgericht, met Engeland als grootste afzetgebied.

Toen het Hummelinck duidelijk werd dat een dergelijke fabriek ook in ons land kans van slagen zou hebben, (per slot was er melk genoeg en ons land lag gunstig ten opzichte van Engeland), nam hij een besluit dat verstrekkende gevolgen zou krijgen. Op bijna 40-jarige leeftijd nam hij ontslag uit de militaire dienst en vertrok in 1881 voor enkele maanden naar Zwitserland, om daar de zuivelbereiding te bestuderen. De heer Hummelinck maakte

het zich niet bepaald gemakkelijk. Hij had zijn loopbaan als militair ook rustig kunnen vervolgen tot aan zijn pensioen, maar hij nam het risico om zijn militaire carrière af te breken en iets geheel nieuws te beginnen. Hij had kennelijk een groot vertrouwen in het slagen van zijn plannen.

Uit Zwitserland in Nederland teruggekeerd, begon de heer Hummelinck naar de nodige financiën voor zijn onderneming te zoeken en keek hij uit naar een geschikte plaats voor de vestiging van een fabriek. Dat de keuze daarbij op Vlaardingen viel, had meer dan één oorzaak. Door het in de vaart brengen van een nieuw type vissersschip, de logger, werden de resultaten van de visserij vanaf 1867 beter en daardoor bloeide die visserij weer op. Een artikel in een tijdschrift wekte zelfs elders in Nederland belangstelling voor de vis-

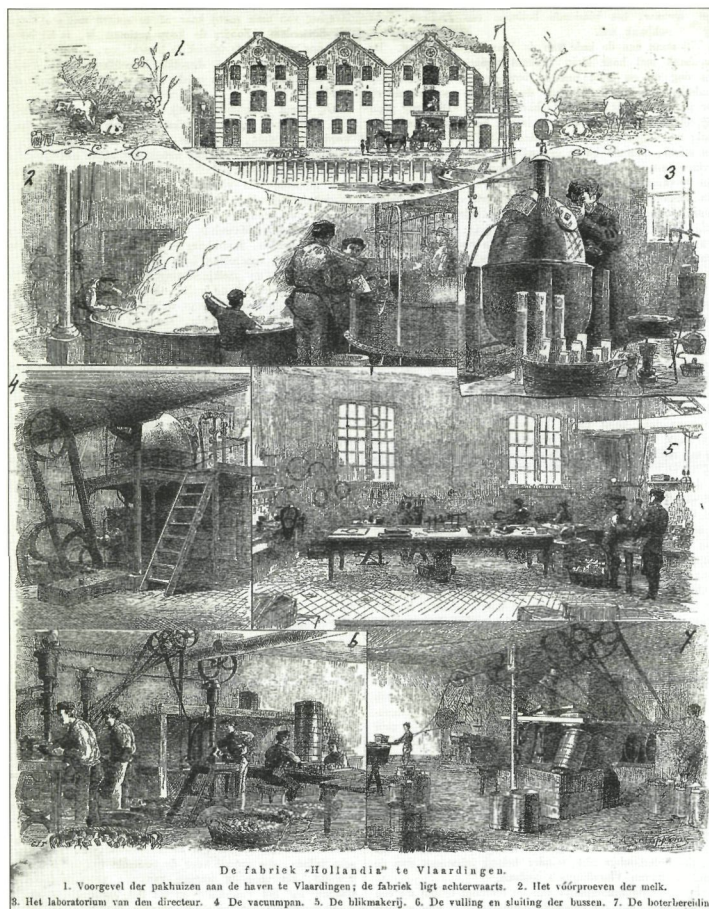
serij en als reactie daarop werden in Vlaardingen rond 1870 drie nieuwe visserijmaatschappijen opgericht. Eén daarvan, de rederij 'Het Noorden', werd geleid door de nog jonge Groningse doctor in de wis- en natuurkunde, J.W. Muurling. Deze man was niet alleen jong, maar ook zijn tijd vooruit. Ik denk wel eens dat het jammer is dat hij en Hummelinck niet hebben kunnen samenwerken: hun ideeën zullen veel met elkaar gemeen hebben gehad. Muurling nam in 1874 het initiatief tot de stichting van een margarinefabriek in Vlaardingen. De kunstboter 'margarine' was pas in 1869 voor het eerst in de handel gebracht en was dus nog een betrekkelijk nieuw product. Zo nieuw nog dat het werd gewantouwd. Waarom zou men kunstboter eten als er volop Delflandse grasboter voorradig was? De VACCA, zoals de kunstboterfabriek werd genoemd, werd door Muurling begonnen als nevenbedrijf van de rederij. Hoewel het bedrijf het moeilijk had, werd het in 1879 nog behoorlijk uitgebreid, maar in 1881 ging het toch failliet. Het bedrijf werd door een concurrent opgekocht, vermoedelijk door Van den Bergh & Jurgens. Dit bedrijf kocht daarmee alleen maar een concurrent weg, maar had verder geen belangstelling voor de fabriek en wilde deze dóórverkopen, op voorwaarde dat er géén margarinefabriek meer in gevestigd zou worden. Dit alles speelde zich af in de tijd dat de heer Hummelinck om zich heen keek naar een geschikte vestigingsplaats voor een fabriek. Nadat hij de Vlaardingse fabriek had bezichtigd, zag hij er mogelijkheden in voor zijn eigen plannen tot stichting van een fabriek van gecondenseerde melk. De ligging in Vlaardingen vond hij ideaal vanwege de melkwinning in Delfland, waardoor aanvoer van een constante melkstroom richting fabriek gegarandeerd leek. Via onze haven en via die van Rotterdam konden zijn produkten gemakkelijk naar het buitenland worden verscheept.

Boven de ingang van het kantoorgebouw van de melkfabriek 'Hollandia' aan de Oosthavenkade werd, kennelijk in 1912 bij het 30-jarig bestaan van het bedrijf, dit fraaie glas-in-loodraam aangebracht met het wapen van Den Haag, de stad waar de N.V. 'Hollandia' is opgericht. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Op 4 februari 1882 kon Hummelinck met een kapitaal van 150.000 gulden in Den Haag de Naamloze Vennootschap 'Hollandia', Hollandsche Fabriek van Melkproducten oprichten, waarvan hijzelf directeur werd, terwijl vijf van zijn vrienden commissaris werden. Hoewel de N.V. in Den Haag werd opgericht, waardoor de afbeelding van het Haagse gemeentewapen boven de hoofdingang van het voormalige kantoor is verklaard, werden in Den Haag alleen de aandeelhoudersvergaderingen gehouden. Alle andere activiteiten vonden in Vlaardingen plaats.

De heer Hummelinck had het in de eerste jaren van het bedrijf niet gemakkelijk. Het inrichten van de fabriek naar zijn eigen ideeën verliep goed, maar een groot probleem was de melkstroom vanuit Delfland en elders richting fabriek op gang te brengen. De boeren in Delfland hadden namelijk allemaal al een eigen, bepaald afzetgebied. Hetzij dat ze de melk zélf sleten óf zelf tot boter en kaas verwerkten, om die in Delft op de markt te verkopen. Het was voor de boeren natuurlijk véél gemakkelijker om de melk onverwerkt aan de fabriek af te leveren, in plaats van het zo arbeidsintensieve zélf boter en kaas maken. Hummelinck liet niet na hen daarop te wijzen en men wilde dan ook de melk wel leveren,

De fabriek „Hollandia“ te Vlaardingen.

1. Voorgevel der pakhuizen aan de haven te Vlaardingen; de fabriek ligt achterwaarts. 2. Het vóórproeven der melk.
3. Het laboratorium van den directeur. 4. De vacuumpomp. 5. De blikmakerij. 6. De vulling en sluiting der bussen. 7. De hotelbereiding.

Deze gravure geeft een beeld van het interieur van enkele onderdelen van de melkfabriek 'Hollandia'.

Op afbeelding 3 het 'laboratorium van den directeur', Hummelinck dus.

(Afbeelding: Stadsarchief Vlaardingen)

vienden-commissarissen en eindelijk hadden alle inspanningen resultaat: in 1888 was er voor het eerst winst en kon een behoorlijk dividend worden uitgekeerd.

Voor Hummelinck was het die eerste zes jaar ook een behoorlijke lichamelijke inspanning geweest, want met slechts 11 man personeel moest hij zelf wel meewerken. In het begin deed hij dan ook zelf de uitvoerige controle op de aangeleverde melk en daarnaast had hij de administratie bij te houden, de contacten met de boeren én met de afnemers te onderhouden, om daarnaast nog te trachten met het sturen van weloverwogen brieven nieuwe afnemers aan te trekken. Maar het had succes: was de omzet in 1883 nog 61.103 gulden en 76 cent, in 1888 was die gestegen tot 474.074 gulden en 25 cent.

In 1883 was aan arbeidslonen een bedrag van 16.284 gulden en 23 cent uitbetaald en werd 162 gulden en 60 cent voor belastingen gereserveerd. In 1888 was het arbeidsloon 43.830 gulden en 81 cent, terwijl toen voor de belastingen 361 gulden en 39 centen werden gereserveerd. U zult begrijpen dat de toename van het arbeidsloon niet betekende dat de elf personeelsleden zoveel meer waren gaan verdienen, maar dat het aantal personeelsleden was toegenomen. In het seizoen werd ook met tijdelijk personeel gewerkt. In 1883 werden 737.302 liters melk verwerkt, in 1888 2.862.455 liters. En zo ging alles in stijgende lijn verder.

Voor de heer Hummelinck was vanaf het begin veel waardering. Hij had dan ook een open oog voor de belangen van zijn arbeiders. In 1882 werd nog weinig nagedacht over sociale vraagstukken. Zeker in Vlaardingen niet, waar de reders wat dit betreft bikkelhard waren. Er moest haring en vis worden gevangen. Wat dat de mannen kostte die dat moes-

maar die moest dan méér opbrengen dan de tot dusver gevolgde afzetmethode opleverde. Maar dát was iets waaraan Hummelinck niet kon beginnen. De fabriek zou geen lang leven beschoren zijn als er geen winst kon worden gemaakt. Maar uiteindelijk kwamen de boeren tóch over de brug. In vele gevallen zelfs letterlijk: over de Oude-Havenbrug.

Het scheppen van een voldoende groot afzetgebied was een volgende moeilijkheid voor het bedrijf. De concurrentie van gevestigde bedrijven was groot. Voor elke koper van het produkt heeft de heer Hummelinck moeten vechten. Het vertrouwen van Constant Hendrik Hummelinck in zijn eigen ideeën werd in die eerste jaren sterk op de proef gesteld. Zes jaar lang werkte hij zonder winst en dat is erg lang voor een nieuw bedrijf. Menig bedrijf had allang het loodje gelegd. Maar Hummelinck werd krachtig gesteund door zijn

Niet alleen in Nederland, maar ook in het buitenland behoorden op een gegeven moment diverse fabrieken tot de 'Hollandia. Anglo-Dutch Milk & Food Co.'. In het midden het 'headoffice' in Vlaardingen. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

ten doen, had niet bepaald hun interesse. Een tijdgenoot van Hummelinck, de reder Hoogendijk, merkte in 1895 op dat de beugvisserij in de wintermaanden best een uur vroeger kon beginnen dan pas om twee uur 's nachts, want dan konden 100 à 120 lijnen méér worden geschoten dan gebruikelijk was. Elders in zijn boek merkte Hoogendijk wel op dat het niet meeviel om 's nachts uit de warme kooi de kou van 32 graden Fahrenheit (vrieskou) in te stappen, maar dat verhinderde hem niet aan te bevelen een uur eerder te gaan vissen. Dat daar iets tegenover behoorde te staan kwam kennelijk niet in hem op. Hij zag het alleen als een bewijs dat de vissers lieten zien dat ze "de handen uit de mouwen konden steken". Hummelinck had het duidelijk anders voor met zijn personeel. Al op zijn eerste balans uit 1882 stond een post 'ziekenfonds'. Weliswaar met slechts het bescheiden bedrag van 60 gulden, maar hij had dat er toch maar op staan, óók toen de zaak nog geen vruchten afwierp.

In de trant van de denkwijze van de heer Hummelinck is het bedrijf verder gegaan. Voor de belangen van het personeel werd tussen 1888 en 1920 ruim 1,3 miljoen gulden uitgegeven, dus bijna 40.000 gulden per jaar. Verder was er dus de regeling voor het ziekengeld en een 'Hollandiafonds voor uitkeringen bij ouderdom, invaliditeit en overlijden'. Daarnaast stichtte Hummelinck leesbibliotheken voor zijn personeel. Niet alleen in de Vlaardingse fabriek, maar ook in de later bijgekomen fabrieken elders in het land. Een noviteit in die dagen was ook de invoering van een schaftlokaal, waar tweemaal per dag koffie werd geschonken. Deze lokalen deden overigens ook dienst als gymnastieklokaal voor de (nog steeds bestaande) eigen gymnastiekvereniging en als repetitielokaal voor de ook al eigen Muziek- en Toneelvereniging. Behalve gymnastiek stimuleerde de heer Hummelinck ook diverse takken van sport, zoals zwemmen en voetballen. De sportvereniging De Hollandiaan Satelliet Combinatie is daar nog de voortzetting van. Voor de kinderen van het personeel richtte hij in de Emmastraat een speeltuin in.

Dat de heer Hummelinck alom werd gewaardeerd bleek bij het 25-jarig jubileum van de fabriek in 1907. Hij kreeg toen namelijk een bijzonder eerbewijs, namelijk een buste van hemzelf in brons. Nu was niet het cadeau zélf het bijzondere hiervan, maar het feit dat hij deze buste van de aandeelhouders kreeg. De meeste aandeelhouders hebben alleen interesse voor het rendement van hun belegging in zo'n fabriek. De persoon van de directeur die hun dat rendement bezorgde laat hen verder vrij onverschillig, maar in dit geval lag die verhouding duidelijk anders. Ter gelegenheid van dit jubileum werd overigens over de

heer Hummelinck opgemerkt dat het aan zijn taaie volharding en grote werkkraft te danken was, dat het bedrijf zo'n grote vlucht had kunnen nemen, met zeven fabrieken en twee suikerraffinaderijen.

Wij letten tegenwoordig nog maar weinig op de betekenis van onze vóornamen. Als we dat bij de heer Hummelinck nu eens wél doen, dan ontdekken we dat Constant de betekenis heeft van 'standvastig' of 'volhardend'. De naam Hendrik valt uit te leggen als 'Heimrik'. Het eerste lid staat dan voor 'heem', 'woonplaats' of 'erf' en het tweede lid staat voor 'machtig'. Samen dus iemand die op zijn eigen terrein machtig is.

Welnu, ik had het over de volharding van Constant Hendrik Hummelinck en ik had het over

de stréngheid van Constant Hendrik Hummelinck, want bij al zijn goedheid was hij wel duidelijk de 'machtige' van zijn geesteskind, de 'Hollandia'. In dit geval zit er dus wel degelijk iets in een naam! Daarom is het goed dat de naam van de flat volledig 'C.H. Hummelinckflat' is, al moeten we er niet vreemd van opkijken als de Vlaardingers het over de 'Hummelinckflat' hebben. Het bekorten van namen is nu eenmaal één van de merkwaardigste trekjes van onze stadgenoten. Maar we kunnen het de Vlaardingers moeilijk verwijten als zij de naam van de flat bekorten tot 'Hummelinckflat'. Want wie vereenzelvigde zich al in de vorige eeuw met dit specifieke trekje van de Vlaardingers door de handelsnaam HUM in te voeren? Inderdaad: de oud-Brabander, maar inmiddels duidelijk Vlaardinger geworden Constant Hendrik Hummelinck!

Een advertentie voor
gecondenseerde,
gesteriliseerde melk
van de 'Hollandia'.

Weliswaar korte
Hummelinck het merk
af tot 'Hum', maar hij
zette dit woord wel in
een ketting van drie
schakels: een link, bij
elkaar dus ... juist.
(Afbeelding: Stads-
archief Vlaardingen)

Bronnen

- H.J. van Linden van den Heuvel. *Hollandia, Hollandsche fabriek van melkproducten en voedingsmiddelen te Vlaardingen 1882-1932. Vlaardingen, 1932.*
- G. Walstra. *De geschiedenis van de 'Hollandia' in vogelvlucht. Tijd-Schrift 12, sept. 1972, blz. 4-8 en Tijd-Schrift 13, dec. 1972, blz. 3-6.*
- Archief van de N.V. Hollandia, Hollandsche Fabriek van Melkproducten en Voedingsmiddelen, aanwezig in het Stadsarchief Vlaardingen.
- Diverse andere uitgaven van en over de N.V. Hollandia, eveneens aanwezig in het Stadsarchief Vlaardingen.

Ellende, verlossing, dankbaarheid

een schipbreuk met gevolgen

Jaap van Krimpen

Onderstaande teksten zijn de letterlijke weergave van oude fotokopieën van handgeschreven documenten aangetroffen in de nalatenschap van (opa) Mari Schouten (1904 - 1974). Opa Schouten was gehuwd met Elizabeth Johanna Oversluizen, wiens moeder's familienaam Neelemaat was.

Verslag van de schipbreuk en de daarop volgende redding betreffende het Noordsche Brikschip "LINDHEIM", Kaptein Ns. Nielsen, tehuisbehoorende te Brevig.

Genoemd schip was Maandag 25 Maart van Leith vertrokken, geladen met steenkolen, met bestemming naar Frederikshaven, doch werd den volgenden dag door een storm beloopt, gepaard gaande met hooge zee. 's Namiddags omstreeks half drie kreeg het een zware stortzee over, welke op het dek veel verwoesting te weeg bracht. Eenige uren later werd het op nieuw getroffen waar bij de hutten werden weggeslagen. Bovendien werd een man der equipage gekwetst, daardien hij met kracht tegen het stuurrad geworpen werd. Zoo ving intusschen de nacht aan en dreef het schip in zuidelijke richting heen. Daar evenwel de storm aanhield en de zee nog even onstuimig bleef, werd het den 27ste 's morgens ten 9 uur door zulk een hevige stortzee getroffen dat geheel de verschan-sing weg geslagen en de lading aan één kant geworpen werd, zoodat het schip geheel op zijde lag. In deze benarde positie werd besloten (hoe gevaar vol dan ook) het schip te verlaten.

Daartoe bracht men met veel moeite de grootte boot te water, en allen 7 in getal bega-ven zich er in. Dat men van het eenen gevaar in het anderen kwam laat zich denken. Doch geen anderen keus bleef open, want nauwelijks één uur in de boot vertoeft hebbende begon het schip steeds meer en meer over te hellen tot het eindelijk voor hunnen oogen weg zonk.

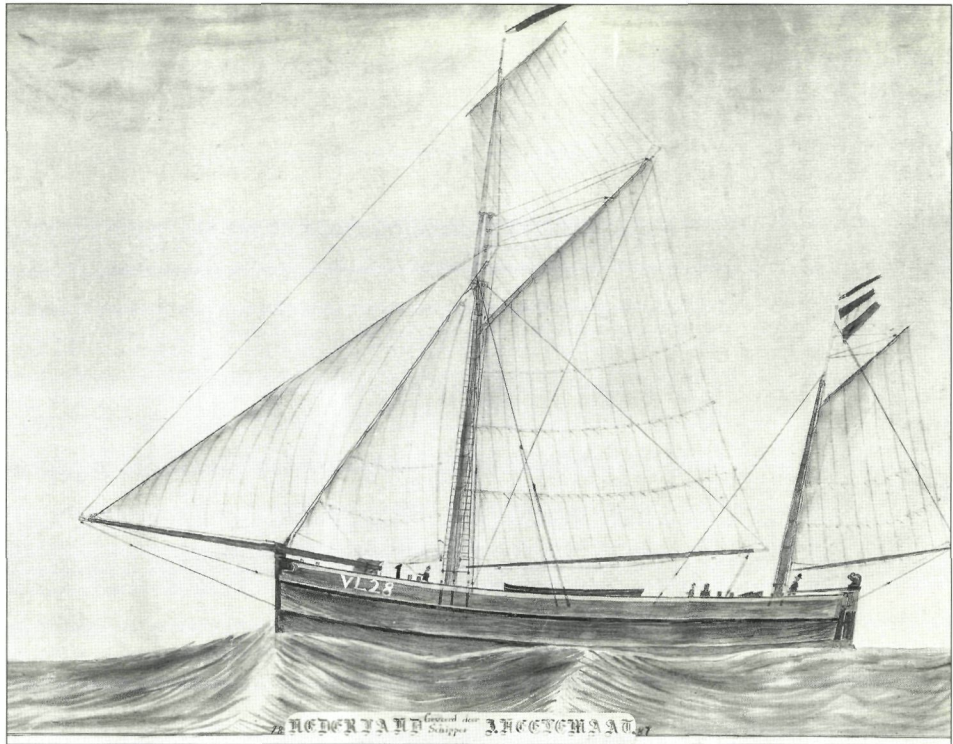
Terwijl er op dit oogenblik geen schip in de nabijheid was hield men zoveel mogelijk de boot voor wind en zee hoe wel de grootte zorgvuldigheid in acht moest worden genomen. In den loop dier namiddag kwamen zij in de nabijheid van een paar engelsche visschers, doch helaas alle pogingen die werden aangewend om op gemerkt te worden waren te vergeefs.

Hoe wel de storm tansch eenigermate afnam zoo werd voor de uitgeputten manschappen de angst echter niet verminderd, aangezien de nacht op handen was en alzoo de kans om gered te worden steeds minder werd.

Doch waar de nood op het hoogst is, daar is vaak de redding het meest nabij. Zoo ook hier. Het was omstreeks half negen in den avond, dus volslagen donker, dat de wachts-man terwijl we allen in onze rust lagen, een vereenigd geroep hoorden, zonder echter iets te kunnen zien. Na zich nog eenmaal er van overtuigd te hebben kwam deze mij van zij-

Jaap van Krimpen, in 1936 geboren uit puur Vlaardingse ouders in Schiedam, maar vanaf 1937 tot zijn trouwen in 1961 getogen in de "2e Leyevingaalstraat", beschouwt zichzelf als een echte haringkop met een klein jeneverneusje. Hij verliet de Groen van Prinstererschool aan de Parkweg in 1950 (onwillige leerling) en ging werken in het hoveniersvak. Hij kwam uiteindelijk in dienst van een internationaal opererend ladingcontrolebedrijf, waar hij thans hoofd kwaliteitsbeheer is.

Een wat primitieve
tekening uit 1887 van
de VL 28 'Nederland',
gevoerd door schipper
J. Nelemaat. Met dit
schip werden de
Noorse schip-
breukelingen dus
gered.
(Tekening: Stads-
archief Vlaardingen)

nen bevinding kennis geven. Terstond begaf ik mij aan dek en liet intusschen mijn volk wekke. En werkelijk ook wij allen hoorden het geroep, dat onderwijl nader bij kwam. Tot dat wij door de duisternis heen een boot met volk bespeurden. Dadelijk gaf ik de noodigen bevelen om zoo veel mogelijk het schip te doen stil liggen en ons voor te bereiden op de dingen die volgen zouden. Daar de zee nog zeer verbolgen was gelijk bij afnemende storm altijd het geval is, moest de meeste voorzichtigheid in acht genomen worden.

Aangezien het zeer gevaarlijk is om met een boot bij hooge zee in de nabijheid van een schip te komen. Bevelen geven vanuit het schip baaten niet, aangezien het een natie was die ons toch niet verstond, dus moesten het geheele beleid van uit ons schip gaan. Intusschen gingen de zaken tot redding voort en mocht het ons gelukken met veel beleid en inspanning ze allen zeven in getal aan boord van ons schip te krijgen.

Tien bangen uren hadden de schipbreukeling in doodangst door gebracht tot dat wij ze in hun deerniswaardigen toestand aantreffen en op bovengenoemde wijze zonder een er van te verliezen gelukkig mochten redden.

Hier nevens gaat een schrijven van bovengenoemde Kapitein Nielsen welken met zijn volk van 27 tot en met 31 Maart liefderijk door mij zijn gered en daarna verpleegd.

Gedaan door mij Schipper Jan Neelemaat, gezagvoerder op het sloepschip Nederland van de Maatschappij Nederlandsche Zeevisscherij, Directeur den Heer A. IJzermans.

Vlaardingen 3 April 1889.

Meest waarschijnlijk zijn de volgende teksten vertalingen uit het Engels.

Brevig, 13 April 1889

Waarde Kapitein J. Neelemaat, Vlaardingen.

Ik ben nu bezig U eenige woorden te schrijven als gij het mij wilt toestaan. Wij arriveerden eergisteren behouden thuis en ik dank God dat ik mijn gezin gezond vond. In de eerste plaats heb ik u voor al uwe liefdedaden, aan mij en mijn scheepsvolk bewezen, te danken, en ik hoop dat gij nooit in zoo'n staat zult komen waarin wij ons schip verlieten.

Inderdaad het was een kwaad geval voor mij mijn goed vaartuig, dat zoo licht verzekert was, te verlaten, maar ik dank mijnen God voor het leven en ik hoop dat bij mij eene betrekking val geven, maar op het oogenblik zijn alle schepen uit. Daarom heb ik nog niets in het oog en ik heb een groot gezin. Ik hoop dat de consul van Amsterdam u en het scheepsvolk eene belooning wil geven voor uwe goedheid aan ons bewezen.

Breng mijne besten wenschen en achting aan uw gezin over en ik vergeet nooit uw kleinen Jan.

Uw vriend N. Nielsen.

.....

Ik geloof dat gij nu op zee zijt, en ik hoop dat gij goeden vangst moogt hebben en dat gij geheel uw gezin in gezond thuis moogt vinden.

Mijn vrouw, kinderen en mijn broer brengen u de besten wenschen voor uwe goedheid aan mij bewezen.

N. Nielsen.

Brevig, 8 Februari 1890,

Waarde Kapitein J. Neelemaat,

Deze brief is hier blijven liggen en nooit verzonden, ik ben nu bezig hem te verzenden.

Ik heb verleden jaar slechts eene reis gemaakt met een schoener en na dien tijd ben ik thuis en doe ik niets, daarom ben ik zeer bedroefd daar ik geene bezigheid heb. Ik hoop dat u en uw gezin allen gezond zijn en ik wensch u een goed jaar en dat God u allen zegenen.

Ik geloof dat gij dezen brief wel zult verstaan omdat gij goed Engelsch kunt schrijven.

Ik hoop dat gij vergeven zult dat ik u dezen brief zend. Doe mijn complimenten aan geheel uwe familie.

N. Nielsen.

Gedenk mijner! Omdat we misschien elkander nooit meer in deze wereld zullen ontmoeten. God helpt ons om eenmaal beiden voor Christus te mogen verschijnen om Christus wil. Doe de complimenten aan uw volk.

N. Nielsen

Weet u het nog?

Wout den Breems

Een korte *Weet u het nog?* Er kwam slechts één reactie op de geplaatste foto binnen. Zoals ik in het vorige Tijd-Schrift aangaf, is de foto van de groep leerlingen van de Prinses Julianaschool aan de Stationsstraat rond 1956, of misschien zelfs eerder, gemaakt door meester Den Draak, die op betrekkelijk jonge leeftijd is overleden. Zelf heb ik deze lagere school in die periode doorlopen, maar ik heb deze leraar nauwelijks gekend.

Mevrouw D.M. Hoogerwerf-van der Lugt bevestigt dat de foto inderdaad uit 1956 is. Verder geeft zij aan dat het maar een kleine groep is van de klas waarin ook zij zat en dat er nog wat vragen zijn omtrent de foto. Het onderzoek gaat nog even door en in het volgende Tijd-Schrift hoop ik u meer te kunnen vertellen.

Ter informatie nog wat foto's uit diezelfde collectie, misschien helpt het u wat op weg. Wellicht herkent u één van de jonge knapen als uw zoon of misschien wel uzelf, op de stoep van het schoolge-

bouw. Het tweede prentje geeft een aardig beeld van hoe er in die tijd nog kinderspelen met echte Vlaardingse haringtonnen werd gehouden.

De nieuwe opdracht moet toch zeker weer te doen zijn. Waar is deze foto gemaakt? Natuurlijk neem ik geen genoegen met alleen de naam van de straat, ik weet zeker dat u mij de namen van de winkeliers en wellicht wat anecdotes erbij kan voorschotelen. Wie weet komt er dan weer een echt Vlaardings verhaal uit.

De heer Jac. Blenk uit Enschede schreef aan de redactie een gezellige brief met een aantal Vlaardingse vragen. Eén er van was de volgende: "Als jongens aan de waterkant in de vijftiger jaren trachtten wij spiering te vangen in de Nieuwe Haven of aan het Hoofd. Ons aas was 'steurkrab', te vangen m.b.v. een fietsvelg, stuk jute en haringafval. Hoe het precies in zijn werk ging weet ik niet meer. Kon je inderdaad ruiken als de spiering zwom?" Wie kan hier iets over vertellen?

Uw schriftelijke reacties graag naar:

W.C. den Breems, Arnold Hoogvlietstraat 69, 3134 CB Vlaardingen.

Ledenactiviteiten voorjaar / zomer 2000

Op **dinsdag 28 maart** starten we om 20.00 uur met onze jaarlijkse **Algemene Ledenvergadering**.

Na een korte pauze zijn vanaf omstreeks half negen ook niet-leden van harte welkom en gaat de avond verder met enkele interessante kortere inleidingen.

Allereerst laat onze Stadsarchivaris, Harm-Jan Luth, zien hoe in de praktijk een onderzoek naar de historie van een Vlaardings pand in z'n werk gaat. Als voorbeeld laat hij in woord en beeld het naspeuren van het huidige pand Waalstraat 36-38 zien. Wellicht een aanzet om de historie van uw eigen huis onder de loupe te nemen!

Daarna toont de heer Leen Maat zijn 'Beeldverhaal Vlaardingen in de 20e eeuw'. Daarin worden Vlaardingse geschiedkundige hoogtepunten uit de afgelopen eeuw voor het voetlicht gebracht, onder meer de 3 Vlaardingse tolleren, de grote branden en de ontwikkeling van de Nutsbedrijven.

De avond wordt gehouden in het Wijkcentrum Holy aan de Aristide Briandring (onder de parkeergarage achter Winkelcentrum De Loper). De bus stopt vlakbij en komt u met de auto, dan is het misschien een tip om vanaf de Holysingel de Robert Schumannring in te gaan, onder de poorten door te rijden naar de achterkant en vandaar een klein stukje te lopen naar de zaal. Scheelt wellicht enkele 'zoekrondjes'.

*Waalstraat 36-38,
onderwerp van
gesprek van H.J. Luth.*

Op **18 april** kijken we niet één, maar vele eeuwen terug in de tijd, wanneer Tim de Ridder, onze Stadsarcheoloog, komt vertellen over **De geschiedenis van Vlaardingen**.

Ditmaal dus een flinke opfrisser, waarvoor we veel belangstelling verwachten. Daarom zijn we te gast in de grote zaal van Dienstencentrum West (in De Valkenhof, nabij de Dirk de Derdelaan). De avond begint om acht uur en vanaf kwart voor acht kunt u een plaatsje zoeken.

In onze steeds erg geslaagde serie bedrijfsbezoeken zijn we op dinsdag 16 mei a.s. te gast bij de makers van de Vlaardingse Bloementrappen: de **firma C. Tomaello BV**.

De huidige directeur, Guilio, kleinzoon van de oprichter, ons zal vertellen over de 75-jarige geschiedenis van zijn bedrijf. U zult er versteld van staan welke fraaie objecten er gemaakt zijn in dit kleine stukje Vlaardingen en over het gehele land verspreid zijn.

Het bedrijf is gevestigd aan de Marconistraat 10, in industriegebied De Vergulde Hand. Per openbaar vervoer is het gemakkelijk te bereiken via Station Vlaardingen-West. Daarna is het nog ca. 700 meter wandelen: de spoorbaan oversteken, en dan rechtsaf (George Stephensonweg). U passeert dan (links) de Edisonstraat en de Fultonstraat, en gaat daarna links de Marconistraat in. Per auto: Marathonweg - spoorbaan over - rechtsaf Maassluisdijk - direct rechts 'de put' in (George Stephensonweg) en dan de 6e straat links.

We houden deze bijeenkomst exclusief voor onze leden (geïnteresseerde niet-leden zullen zich dus eerst als HVV-lid aan moeten melden!) en daarom zullen we er vooraf niet veel publiciteit aan geven. Houdt dus de datum in de gaten! De aanvang is als vanouds: 20.00 uur.

*De bloementrappen,
gemaakt door
C. Tomaello BV*

Op **dinsdag 20 juni** is onze lezing gewijd aan de busexcursie die we altijd eind juni houden (maar ook niet-deelnemers aan de excursie zijn natuurlijk van harte welkom!). Dit jaar gaan we naar **Middelburg**.

Een stad met 1085 monumenten en daarmee de vijfde van Nederland. Onze gastspreker op deze avond, de heer P.W. Sijnke, de Stadsarchivaris van Middelburg, zal ons in vogelvlucht een prachtig beeld van de ontwikkeling van de stad tonen. We beginnen deze avond wat vroeger dan normaal, namelijk om half acht. Dan kan onze spreker 's avonds nog een beetje op tijd thuis zijn...! Daarom sluiten we ook rond half tien de avond af. En de plaats: natuurlijk weer in De Lijndraajer, aan de Baanstraat in het centrum van Vlaardingen. (Let op: in het vorige Tijd-Schrift stond nog 30 mei genoemd!).

Met de lezing van dinsdag 20 juni nog vers in het geheugen, houden we op **zaterdag 24 juni** onze jaarlijkse **Busexcursie**.

We starten weer bijtijds vanaf de Hoflaan en vanaf het Vlietlandziekenhuis, locatie Holy, en koersen dan op Middelburg, waar een spannend 'monumentaal' programma wacht. Na de koffie bij aankomst volgen we een interessante route door de stad.

Natuurlijk wordt ook de Abdij aangedaan, die het 'Historama Abdij Middelburg' huisvest, waarin de boeiende geschiedenis van het gebouw en haar vroegere bewoners (Norbertijnen) voor jong en oud wordt gepresenteerd in een vormgeving die zich aanpast aan de architectuur van de gebouwen.

Na de monumentenwandeling wacht ons de lunch, waarvoor we aanschuiven in 'De Drukkerij'. Behalve een eetgelegenheid is hier ook een oude drukkerij ondergebracht en verkoopt men er historische uitgaven over Middelburg.

Tijdens de lunch spreken we een verzamelpunt af en krijgt u alle gelegenheid om zelf de stad nog te verkennen. u kunt bijvoorbeeld een bezoek brengen aan de volgende bezienswaardigheden:

- het Zeeuws Museum, ook gevestigd in het Abdijcomplex, met archeologische vondsten, zeldzaamhedenkabinet, wandtapijten, Chinees porselein, Delfts aardewerk, schilderijen en hedendaagse kunst, toegang gratis met Museumjaarkaart, anders circa f 7,- entree.
- het Ramschip Schorpioen, het oudste drijvende marineschip van Nederland, een stoomschip met twee 30-meter hoge masten met ra's en tuigage, gebouwd in 1868. De toegangskosten zijn circa f 5,-.
- Miniatuur Walcheren, waar zo'n 200 modellen van huizen, boederijen, kerken, bedrijven, schepen enz. van alle dorpen en steden op Walcheren te zien zijn; toegang circa f 11,-.

Tegen het einde van de middag wordt u weer bij de bus verwacht, die ons nog voor etenstijd weer naar Vlaardingen zal brengen.

Er werd al op de helft van het aantal zitplaatsen ingetekend, daarom raden u daarom aan om niet tot het laatste moment te wachten om u in te schrijven. Bovendien zullen we vanaf begin juni ook niet-leden (tegen geringe meerprijs) in de gelegenheid stellen om zich aan te melden.

U wilt ook mee? Maak dan het inschrijfbetrag à f 15,- over op girorekening 750 978 t.n.v. Penningmeester Historische Vereniging te Vlaardingen onder vermelding van 'Excursie Middelburg'. Mocht u onverhoopt toch niet mee kunnen, dan kunt u tot 1 juni dat inschrijfgeld terugvragen. Anders maakt u voor 1 juni het restant-betrag van f 45,- over. In het totaalbedrag van f 60,- per deelnemer (leden en eventuele partners) of f 70,-

*Middelburg,
bestemming van de
busexcursie.*

(voor niet-leden) zijn inbegrepen de busreis (inclusief fooi voor de chauffeur), koffie met 'iets Zeeuws', toegang tot het Historama en de lunch. De kosten voor uw middagactiviteiten zijn voor eigen rekening.

Het Vlaardingse stadhuis viert haar 350e verjaardag.

Na de vakantie starten we het seizoen met een lezing door Matthijs Struijs ter gelegenheid van het **350-jarig bestaan van het Vlaardingse Stadhuis**.

Dat gebeurt op **dinsdag 5 september**, aanvang 20.00 uur in de Burgerzaal van het Stadhuis. Met deze lezing wordt een aanvang gemaakt met de viering van het jubileum van het Stadhuis, dat ook tijdens de daarop volgende zaterdag het middelpunt zal zijn van de jaarlijkse

Open Monumentendag in Vlaarding

Deze wordt dus gehouden op **zaterdag 9 september**. Behalve een uitgebreid programma in en rond het oude Stadhuis organiseert de Vlaardingse OMD-werkgroep bovendien een groot aantal activiteiten rond het landelijke thema van dit jaar: 'Nederland Waterstaat'. U krijgt tijdig met Tijd-Schrift weer een uitgebreid programmaboekje meegezonden, zoals u dat de afgelopen jaren gewend bent (maar i.v.m. de hoge portokosten alleen in Vlaarding - buitensteedse leden kunnen een exemplaar op de OMD zelf afhalen).

Op **zaterdag 30 september** houden wij onze 'halve-dag-excursie' naar de **St. Liduina Basiliek in Schiedam**.

Nadere informatie treft u aan in het volgende Tijd-Schrift, maar houdt u die datum vast vrij!

Dat geldt ook voor **dinsdag 24 oktober** a.s., waarop een bedrijfsexcursie gepland is naar **Romi-Smilfood** aan de Koningin Wilhelminahaven (zie ons vorige TijdSchrift).

Onze laatste bijeenkomst in 2000 is gepland voor **dinsdag 21 november**. Nadere gegevens hierover volgen tijdig.

Tot zover ons programma-overzicht voor de komende maanden. Graag tot ziens op onze activiteiten.

Namens de Activiteitencommissie:
Arie Ouwendijk.

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.histervlaardingen.nl
e-mail: info@histervlaardingen.nl